

Warszawa, 28 października 2022 roku

Sprawa: Odpowiedź na wystąpienie
V.511.56.2021.EG z 10.10.2022 r.
Znak sprawy: DPP3.055.1.2022

Kontakt: Kancelaria MF
tel. +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

uprzejmie informuję, że w obecnym stanie prawnym kwestia dotycząca dopuszczalności prowadzenia egzekucji z wierzytelności z tytułu nadpłaty podatku dochodowego od osób fizycznych, która wynika ze wspólnego rozliczenia się małżonków, w sytuacji gdy dochodzona należność dotyczy tylko jednego ze współmałżonków nie powinna już rodzić żadnych wątpliwości.

Organy administracji publicznej działają na podstawie i w granicach prawa powszechnie obowiązującego i są tymi przepisami związane. 7 lipca br. weszła w życie nowelizacja ustawy Ordynacja podatkowa¹, która miała na celu rozstrzygnięcie wątpliwości co do zakresu zajęcia wierzytelności z tytułu nadpłaty podatku, w przypadku, gdy wierzytelność ta wynika ze wspólnego obliczenia podatku przez małżonków. Zgodnie z dodaną ustawą z dnia 8 czerwca 2022 r.² przepisem art. 92 § 3b, istnienie solidarnej wierzytelności o zwrot nadpłaty podatku wynikającej z art. 92 § 3 Ordynacji podatkowej powoduje, że w przypadku zajęcia wierzytelności jednego z małżonków zajęciem zostanie objęta również wierzytelność wspólna małżonków. Ustawodawca uznał, że istnienie solidarnej wierzytelności o zwrot nadpłaty podatku wynikającej z art. 92 § 3 Ordynacji podatkowej uzasadnia przyjęcie, że w przypadku zajęcia wierzytelności jednego z małżonków zajęciem objęta zostanie również wierzytelność wspólna małżonków.

Postępowanie egzekucyjne polega na stosowaniu przewidzianych prawem środków w celu

¹ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2021 r. poz. 1540, z późn. zm.)

² Ustawa z dnia 8 czerwca 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową (Dz.U. z 2022 r. poz. 1301)

przymusowego wykonania obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Egzekucję z wierzytelności będącej nadpłatą w podatku dochodowym od osób fizycznych regulują przepisy ustawy Kodeks postępowania cywilnego³ oraz ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁴. W przypadku zajęcia wierzytelności z tytułu zwrotu lub nadpłaty podatku, organ podatkowy pełni rolę dłużnika zajętej wierzytelności, która jest w znacznym stopniu ograniczona. Jeśli organ uzna się za właściwy, to zobowiązany jest do przyjęcia i realizacji zajęcia zgodnie z przepisami Kodeksu oraz u.p.e.a. Organ podatkowy nie jest uprawniony do kontrolowania legalności postępowania egzekucyjnego, ani też kwestionowania tytułu wykonawczego, w oparciu o który dokonano zajęcia. W sytuacji skierowania egzekucji do wierzytelności należnych podatnikowi z tytułu rozliczeń podatkowych, organ podatkowy, jako dłużnik zajętej wierzytelności, ma obowiązek zastosować się do obowiązków wynikających z zajęcia. W związku z tym organ podatkowy nie może dokonać zwrotu nadpłaty podatnikowi, ponieważ od chwili zajęcia nie może już rozporządzać kwotą nadpłaty (por. wyrok WSA w Szczecinie z 5 lutego 2020 r., sygn. akt I SA/Sz 736/19, wyrok WSA w Lublinie z 14 kwietnia 2021 r. sygn. akt I SA/Lu 626/20).

Jednocześnie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego ani ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, nie przewidują możliwości odstąpienia od wykonania zajęcia w przypadku istnienia wierzytelności podlegającej zajęciu.

Rozumiem Pana troskę o ochronę praw podatników, jednak proszę pamiętać, że zajęcie nadpłaty podatków następuje na poczet wymagalnych zaległości, których podatnik (zobowiązany) nie uregulował dobrowolnie. Zgodnie z Konstytucją RP każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie⁵. Z perspektywy organu egzekucyjnego zajęcie nadpłaty jest niejednokrotnie jedyną możliwością wyegzekwowania zaległości.

Należy też mieć na uwadze, że generalną zasadą wynikającą z art. 6 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych⁶ jest odrębność opodatkowania osiągniętych przez małżonków dochodów. Małżonkowie składając wspólne zeznanie w podatku dochodowym od osób fizycznych wyrażają wolę łącznego opodatkowania swoich dochodów, co oznacza wszelkie konsekwencje z tego wynikające. Możliwość wspólnego opodatkowania ma charakter przywileju prawnopodatkowego a skorzystanie z niego zależy wyłącznie od woli podatników (współmałżonków).

Przedstawiając powyższe wyrażam nadzieję, że przekazane informacje zostaną przez Pana Rzecznika uznane za wystarczające.

³ Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.), dalej K.p.c.

⁴ Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2022 r. poz. 479, z późn. zm.), dalej u.p.e.a.

⁵ Art. 84 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483)

⁶ Ustaw z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 1128 z późn. zm.)

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia

Ministra Finansów

Podsekretarz Stanu Zastępca Szefa KAS

Podsekretarz Stanu Zastępca Szefa KAS

Anna Chałupa

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/